

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Oratio recitata

Melanchthon, Philipp

Viteberg, 1548

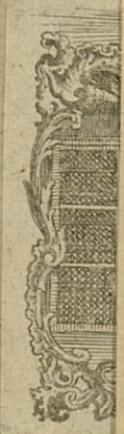
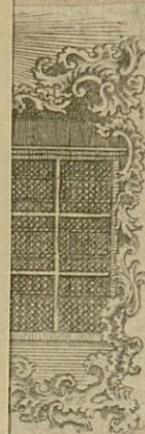
urn:nbn:de:bsz:31-61822

UES IN
M DE
ARA
D
THER

3 A

99

63 A 799 R

-
-
- 1.) Bicoardo, A., Quaestiones novae, in libellum de Sphaera Johannis de Sacro Busto. . . M. Titel-Holzschn.-Bordüre. Ffm. P. Brubach. 4 nn., 84 n. Bl.- 2.) Riccius, St., Quaesti unculae in eclogas Virgilii. argumenta Ph. Melancthon. Ebda. 1546. 40 n., 20 nn. Bl.- 3.) Melancthon Ph., Historia de vita et actis Mat. Lutheri. . . O. O. 1548. 37 nn. Bl.- 4.) Ders., Oratio in funere . . . Mart. Lutheri Wittenbg. o. Dr. 1546. 8 nn. Bl. - 5.) Luther, M., Allquot epistolae. O. O. u. Dr. 1549. 28 nn. Bl. - 6.) Cicero, Oratio pro L. Murena annot. Ph. Melancthonis. Köln, M. Gymnicus, 1545. 39 nn. Bl. - 7.) Sabinus, G., Oratio in funere Dominae Dorotheae . . . Brandenburgensis. Wittenb. V. Creuzer, 1548. 14 nn. Bl.- 8.) Melancthon, Oratio recitata cum decerneretur gradus magistri. . . Wittenb. o. Dr. 1548.- 12 nn. Bl. - 9.) Cruciger, C., Oratio ab Erasmo Rheinholdt Wittenb. V. Creuzer, 1549. 16 Bl. - 10.) Melancthon, Collatio locorum de consolatione ex philosophia & doctrina christiana a. Wittenb., o. Dr., 1549. 8 nn. Bl. - 11.) Rhau, G., Epitaphia in obitum Jo. Rhau. M. Titelbordüre. O. O. u. Dr. 1548 8 nn. Bl.

 ORATIO
RECITATA CVM DE
CERNERETVR GRA

duſ Magiſterij aliquot hone
ſtis & doctis uiris, Die
ſeptimo Februarij.

ANNO.

M. D. XLVIII.

+
Philippus Melanthon.

VITEBERGÆ.

(1548)

AK

an 63 A 799

20

ORATIO RECITATA

CVM DECERNERETVR GRADVS

Magisterij aliquot honestis & doctis ui-
ris, Die septimo Februarij.

ETSI illustre testimonium est prouidentiae di-
uinae pulcherrimus ordo multarum rerum in
natura, ut ipsa mundi figura, & positus corporum,
certissime leges motum caelestium, uices tempo-
rum ad utilitatem rerum nascentium accommodata,
terrae fecunditas, specierum perpetuitas, propaga-
tio, & generationis modis, denique mens hominis,
numeri, & aliae primae notitiae, & lumen in menti-
bus aeterno seculo dirimens honesta a turpibus, iudi-
cium conscientiae in recte & secus factis. Quae
omnia cum aspiciamus, fateri cogunt, non casu existi-
tisse hunc mundum, sed mentem aliquam aeternam
fuisse architectatricem & hominum, & huius pul-
cherrimi domicilij nostri, & hanc inspectricem &
iudicem esse nostrorum factorum. Et hanc de Deo
notitiam insitam esse humanis animis ita agnosca-
mus, ut numerorum incia in nobis cernimus, tamen
tanta est animorum seu mobilitas seu leuitas, ut assen-
sio languescat, cum hominum uicia, & fortunae ua-
rietatem intuemur. Nemo sine erroribus & sine

aliqua labe uiuit, Et Palamedi, Socrati, & similibus recte facientibus non prodest uirtutis studium. E contra Apicio & multis similibus, qui se turpiter inquirunt uoluptatibus, tranquillus est uitæ cursus ad ultimam usq; senectam. Itaq; non solum Democritus & Epicurus fingunt sine mente conditrice hæc mundi corpora concursu atomorum temere conflata esse, & temere ferri ac moueri, nec mentem aliquam reatricem esse generis humani, sed etiam innumerabiles alij homines, cum morum confusiones, Politiarum, quæ mediocriter fuerant constitutæ, dissipationes, potentiam florentem eorum, qui ueritatem & iustitiam opprimunt, aspiciunt, etiam si non dubitant esse Deum, conditorem & gubernatorem rerum, tamen remittunt studium uirtutis, quod existimant magna ex parte inutile esse. Deinde in Ecclesia, cum ex studio ueritatis ingentes motus exoriri uidemus, imò sapientum quoq; iudicijs improbari curam quærendæ ueritatis, hic uero non solum inutiles literæ, sed etiam perniciosæ esse ducuntur, & in odium ueniunt, ut res ipsa ostendit hanc causam esse, cur multi doctrinam ceu pestem aliquam fugiant, multi degustatam abijciant.

Etsi autem ualde difficile est, animos his remoribus impeditos erigere, atq; exuscitare, ut Deum aspiciant, ac uoluntatem eius anteferant omnibus his offensionibus,

offensionibus, tamen omnino pugnandum est, ne falsis opinionibus uelut uentorum impetu a recta uia depellamur. Difficile est, fateor, sed tendit in ardua uirtus. Etsi autem nullius oratio ignauos aut malos excitare potest, tamen bonæ mentes teneant in conspectu argumenta certa, quibus uel leniant dolorem suum, uel accendant studium.

Dicam igitur, quare non deserenda sint hæc literarum studia, etiamsi nunc in ista confusione orbis terrarum, non solum honos nullus est literis, sed etiam odia & ingentia pericula discantibus propozita sunt.

Nec iam alloquor Democriti aut Epicuri ap-
plausores, qui prouidentiam derident, quos, etsi sunt impudentes, tamen uox ipsa nature refutat, quæ clamat esse Deum, mentem æternam, conditricem, & iudicem generis humani. Sed uos alloquor, qui ciues estis Ecclesiæ Dei, & doctrinam cœlestem scitis resurrectione mortuorum confirmatam esse, eamq; amplexi estis, moti cum testimonijs illis diuinitus exhibitis. tum uero etiam luce accensa diuinitus in mentibus uestris.

Nec uero inter Ecclesiæ ciues, cuiusquam plus ualere oratio debet, quam eius oratoris, quem conditor uniuersæ nature ad nos misit, inquiring. Hic est filius meus dilectus, hunc audite. Meministis autem na

A 3 hanc

hanc eius concionem. Si quis diligit me, sermonem
meum seruabit, & pater meus diligit eum, & ueni-
emus ad eum, & mansionem apud eum faciemus.
Hic præcipit sermonem suum seruari, id est, ut custo-
des doctrinae simus, ut legamus, audiamus, discamus,
transmittamus ad posteros scripta, quæ Ecclesiæ tra-
didit. Hæc cum sine literis & multiplici doctrina
fieri non possint, hanc nostram militiam docentium
& discantium necessariam esse non dubium est. Non
bella, non hominum furores, non dissipationes gen-
tium moucant nos, ut studia literarum abiciamus.
Necesse est enim parere mandato diuino, quod doctri-
nam arcanam, quam filius ex sinu æterni patris pro-
tulit, legi, audiri, & disci præcipit. Deinde cum pro-
missio addita sit amplissima, (diliget doctrinae custo-
des æternus pater, atq; ita diliget, ut hos nominet do-
micilium suum, & inter eos uere uersetur) ipsi curæ
erit, ne defint sibi & nobis hospicia, & ne labores
sint inutiles. Sed recta & uera discamus, & modeste
inquiramus ueritatem, & expetatur doctrina, ut
ornetur gloria Dei, non ut sit prætextus cupiditatum
nostrarum.

Multi in his communibus miserijs irascuntur
doctrinae, hanc esse facem huius incendij dicunt, qui
quidem cum Deo irascuntur, his querelis augent,
non sanant publica mala. Rectius est has indignatio-
nes com-

aces compescere, ac modeste cogitare ueras causas iræ
Dei aduersus nos, ac deinde ex promissionibus diuinis
remedia petere, quod qui facient, primum ipsa mo-
destia impetrabunt à Deo mitigationem publicorum
& priuatorum malorum, Postea & doctrinæ cogi-
tatio ac suauitas per sese *μολακτικὸν* erit mo-
sticie. Præterea uerissimum est illud Sophocleum,
ὦ μῶγε, διμῶς εἴ κακοῖσ' οὐ σὺ μφορορ, Multa
peccant homines iracundia in rebus aduersis, ubi si
non tumultuarentur, & à Deo peterent liberatio-
nem, catastrophe futura esset placidior.

ἰστορ Multa sunt causæ cur Deus Ecclesiam ærumnis
ingentibus onerarit, quas causas nosse & sepe recor-
dari utile est. Multa sunt & magna delicta præser-
tim in hac delira mundi senectâ. ideo cresunt po-
ne, ut filius Dei ipse prædixit, in hac mundi senectâ
maiores imperiorum et Ecclesiæ confusiones futuras
esse, quam fuerunt antea. Et denunciantur hæc mala
coelestibus signis. Vidistis recens horrendam Solis
Eclipsin, in qua iuncti in tenebris Sol, Mars, Venus,
Mercurius, & Luna, quam dira uenena in hanc in-
feriorem naturam sparserunt. Iam his diebus con-
gressus erit Saturni & Martis in ægocero, in quo
præcipua est seuiçia utriusq; stellæ. Et ipse ægoceros
per sese turbulentum sidus est. Propter quam cau-
sam uetustas quæ naturæ stellarû et *μετεώρο*, inuo-

lucris fabularū tegere solebat, finxit in gigantoma-
chia Pana indutum specie ægocerotis grassantem Ty-
phona reti cepisse. Non igitur leues motus impen-
dent, sed horribilis gigantomachia, quæ non ideo se-
dabitur, quia multi Deo irascuntur, & maledicunt
miseris scholasticis. Sed ad flectendam iram Dei, alia
cura necessaria est, cogitandæ sunt diuina promissio-
nes, confugiendum ad Deum fiducia filij, & modeste
uiuendum, ac a Deo petendum, ut in ira misericor-
diæ suæ recordetur, curandum etiam, ut posteris ue-
ram & incorruptam sententiam de Deo tradamus,
ut ueris officijs Deus colatur.

Non igitur nunc per iracundiam aut despera-
tionem abijcienda sunt doctrine studia, sed potius
inde iam remedia malorum petenda sunt. In his ue-
rissime Deus tecum colloquitur, promittit auxilium,
ut inuocationem exuscitet. Et experimur exemplis
manifestissimis non esse irrita nostra uota.

Veniat hoc quoq; in mentem, etsi aliæ cause
sunt potiores, quare Ecclesia tam duriter exercetur,
tamen simul his calamitatibus commonefieri bonas
mentes, ut sciant genus humanum non ad hanc tan-
tum ærumnosam uitam conditum esse, sed alium re-
stare portum, in quo homines Deo cari acquiescant.
Nequaquam enim consentaneum est, hanc naturam
conditam ad Dei agnitionem, ac celebrationem ad
æternas tantum miseras nasci, in quibus celebrare

Deum

Deum non possit. Hæc mihi cogitatio sepe leniit
dolorem, quæ quidem etiam magis mouet animos,
cum ex omni antiquitate Ecclesiæ repetimus exempla
miseriarum, quas pij tulerunt, quorum consideratio
ostendit utrunq; & Dei consilio nos exerceri, & se-
cuturam esse liberationem, si tamen doctrinam &
inuocationem non abiecerimus.

Dulciora fortasse studia sunt in rebus secundis,
sed multi tunc blandiuntur sibi ipsi, & querunt am-
bitione aut φιλονομία, opiniones inutiles. Hanc cu-
riositatem ærumne compescunt, quæ nos ad necessa-
ria timoris & fidei exercitia deducunt, ut nunc se-
ria certamina rerum maximarum explicationem re-
quirunt. Synodus Tridentina corruptelas quasdam
caidit de lege Dei, & de promissionibus, quæ duo
capita sunt doctrinæ celestis præcipua. Legem ob-
securant, cum negant dubitationes, quæ sunt in homi-
nibus de Deo, item uiciosas cupiditatum flammæ ma-
la esse pugnantiæ cum lege Dei. Postea promissionem
delent, cum iubent dubitare an in gratiam recipia-
mur, quæ in dubitatione si relinquuntur animi, nec
de timore recte docentur homines, nec consolatio
pauidis proponitur, & excutiuntur inuocatio &
spes, cum mentes non audent in Deo acquiescere. Et
sequuntur alia decreta absurdiora. Nunc igitur non
litigamus cum aduersarijs de paruis rebus, sed de gra-
uissimis materijs, quæ ad agnitionem & inuocatio-

nem Dei pertinent, de quibus suo loco dicendum erit.
Iam uero ideo tantum hoc commemoro, ut cum hæ-
miseriæ prebeant occasionem de rebus necessarijs
differendi, sciatis discendi curam non remittendam
esse, Imò quam tenerent pij consolationem in his ipsis
salamitatibus, si hæc dubitatio confirmanda esset?
Si dubitet Laurentius, an Deo placeat confessio, quo
animo supplicium adibit? quod erit robor in rogo?
Cum Deus et promissiones tradiderit, & iureiuran-
do nobis dubitationem eximere uelit, ut cum inquit.
Viuo ego, Nolo mortem peccatoris, sed ut conuer-
tatur & uiuat, surdæ mentes atq; aures sunt, quæ
nec promissionem nec iusiurandum audire uolunt,
sed docent retinendam esse dubitationem, perinde ut
hæret in Ethnicis ignaris diuinæ promissionis. Quid
interest inter Ecclesiam Dei & Ethnicos deleta pro-
missione? quæ consolatio firma in summo dolore
mentibus proponi potest, si tolletur ex conspectu di-
uina promissio? Sed omitto nunc disputationem,
quam quidem attigi, ut nunc ualde opus esse studijs
litterarum intelligatis, & ne obruatur doctrina Ec-
clesiæ propria & necessaria, & ne uos ipsi consola-
tionem salutarem amittatis. Nam in hoc portu tan-
tum acquiescunt piæ mentes, quod intuentes pro-
missionem fide statuunt se recipi & exaudiri à Deo,
& certam spem habent auxilij diuini ut uox illa in-
quit. Qui confidunt in eum, non confundentur.

Eò autem

Ed autem uobis & iucundiora & facilliora
hæc studia esse poterunt, quia Dei beneficio, recte
uobis semina artium initio tradita sunt, & Ecclesie
doctrinam hausistis ex limpidis fontibus, nec initio
instillate sunt uobis ineptæ opinionones, quæ postea
effundunt caliginem mentibus, quæ impedit recta iu-
dicia. Plurimum enim refert quali doctrina princi-
pio rudia pectora imbuantur.

His igitur argumentis confirmati, ne sinatis
uobis excuti doctrinæ studia, Cogitate mandatum
Dei esse, ut discamus, & Deo curæ fore, ne nostri
labores sint irriti, sicut Paulus inquit, Labor uester
non erit inanis in Domino. Et quo minus tranquilla
est uita, eò magis opus esse meditatione doctrinæ &
ad excitandam inuocationem, & ad leniendam mo-
sticiam, & ne obruatur ueritas. Deniq; hæc ipsa
modestia magna uirtus est, in his motibus retinere
hanc animi tranquillitatem, ne indignatione aut de-
speratione studia doctrinæ abicias, aut frustra tu-
multueris, sed uotis tua & publica mala leuare stu-
deas, & interim doctrinæ conseruationem tuo loco
modeste adiuues. Hoc ipsum est leuare aliqua ex par-
te communes miseras, quas ut Deus æternus Pater
Domini nostri Iesu Christi, conditor generis humani
& Ecclesie suæ mitiget, toto eum pectore oro.

FINIS.

Questio

QVESTIO.

ETSI consuetudo me publica & honestissima
 excusat, quod in hoc confesso doctissimorum
 uirorum dicere aliquid institui, tamen ueniam à uo-
 bis peto, uosq; oro, ne me potius ingenij fiducia, quã
 officio adductum esse, ut id facerem, existimetis.
 Cumq; dicendi causa sit honesta. Virtus est enim in
 primis digna laude, ijs legibus parere, quæ doctrine
 & discipline causa conditæ sunt, oro etiam, ut me-
 am orationem boni consulatis. Et quia hæc studia
 colimus præcipue ut uera Dei noticia in genere hu-
 mano luceat, Dicam de Decerto synodi Bononiensis,
 quod proximo anno Mense Maio post Eclipsin Lunæ
 quæ tunc fuit factum est, de satisfactione, in quo de-
 creto tristes tenebræ offusæ sunt, doctrinæ celesti.
 Nec metuo reprehensionem, quod huic meæ etati nõ
 cõuenire uideatur disputatio de synodi sententijs, quæ
 summum Ecclesiæ consilium esse existimatur. Nam
 errori tam manifesto, qui detrahit horribiliter de glo-
 ria filij Dei, reclamare omnes debent, senes & iuue-
 nes, ut scriptum est, Ex ore infantium & lactentium
 perfecisti laudem. Præcipue obscurata est doctrina
 de filio Dei, supersticiosi opinionibus, quæ de satis-
 factione in Ecclesiam sparsæ sunt. Immensum bene-
 ficium est filij Dei, quod factus est *AV* *gop* pro no-
 bis,

bis, id beneficium non est transferendum in ullam creaturam. Eò etiam libentius hac de re dissero, ut nostri συμφοιτητα sciant qua fide hostes uere doctrinae decreta faciant, & deprehensis errorib. illorum maiore studio pectora muniant uera doctrina.

Propono igitur questionem. An satisfactio canonica, ut uocant, sit mandata diuinitus, ut synodus Bononiensis adfirmat.

Ac primum non esse mandatam inde iudicari potest, quia fatentur ipsi satisfactiones esse opera non mandata diuinitus, ut, quod pro adulterio indictum est ieiunium septennij, ritum esse non institutum lege diuina constat. Cum autem Regula dicat. Frustra colunt me mandatis hominum, facile intelligi potest, nec satisfactiones diuinitus præcipi. Et canones ipsi ostendunt hominum decreta esse, quia paulatim Episcopi ipsi, & cumularunt hæc ἐπιτιμια, & relaxarunt, quorum neutrum facere licet, si sunt præcepta diuinitus.

Etsi autem hos ritus humana autoritate institutos esse constat, tamen inicia eorum à diuino iure proficisci dicunt, propter hanc rationem.

Manifestum est plurima delicta comitari tristes poenas in hac mortali uita, ut Iob inquit, Verebar
omnis

omnia opera mea, sciens quod non parcis delinquenti.

Hæ poenæ mitigari possunt nostris beneficiis, Ergo, Nostra benefacta sunt compensationes, seu satisfactiones.

Hoc argumento nunc quoque synodus ornat usitatatas persuasiones de satisfactionibus, ad quas an recte accommodetur, prudenter indicandum est. Multis enim seculis nomen satisfactionum in Ecclesia fuit seu umbra, Res non fuit. Olim autem fuisse ritus certos, qui discernebant pollutos & excommunicatos ab alijs honestis manifestum est, ut cum Orestes, indagatus est in Græcia, gerens signa reatus, priusquam expiatus est. Et hunc honestum ritum à primis parentibus humani generis ortum esse consentaneum est. Quare non temere uctusti moris ritum Ecclesia uetus imitata est.

Cum igitur multarum rerum doctrinam hic locus de satisfactionibus contineat, questionem hanc ad Magnificum D. Rectorem deferro, quem oro, ut eam propter scholæ utilitatem explicet.

DIXI.

Responsio

RESPONSIO DOCT. Casparis Crucigeri.

ET Voluntatem tuam, & consilium probo, quod ostendis te amare Ecclesie studia, et hoc loco questionem elegisti, quæ si recte explicetur, ualde illustrat gloriam filij Dei. Etsi autem angustia temporis non permittit, ut nunc integram explanationem instituum, tamen de summa rei meum iudiciũ ostendam. Miror impudentiam synodi, quod audet adfirmare diuinitus institutas esse satisfactiones, quarum nomen tantum, aut uix umbra multis seculis in Ecclesia fuit, Res multo ante oblitterata est, & quales ritus fuerint, ne ipsi quidem amphictyones, qui in synodo fuerunt, dicere possent. Refutationem autem eorum omitto, ac tantum de tuo argumento dicam.

Verum est horribiles pœnas in hac uita mortali comitari delicta omnis generis, Ac præcipue punitur Ecclesia, quia ibi præcipue uult Deus conspici & agnosci iram suam aduersus peccata, uult nos summissos & humiles fateri culpam, ideoq; signa reatus nobis circumdat, qualia circumdedit primis parentibus, cum uiderent interfectum Abel, aut qualia circumdedit Dauidi pulso in exilium, aut qualia circumdedit toti populo, cum deleta Ierosolyma abduceretur in Chaldeam. Talium pœnarum cogitatione
moueamur

moueamur, ut simus modestiores. Ac uerum est il-
lud quod recitasti, mitigari poenas propter nostra
benefacta, hoc est, propter nostram conuersionem,
& ueram morum emendationem. Sed hoc non per-
tinet ad illa spectacula satisfactionum, de quibus isti
dicunt.

Vera est uox apud Esaïam, Si peccata uestra
fuerint ut coccinum, & ut uermiculus, eritis can-
didi ut nix, quo dicto illustri imagine ac hypotyposi
utrumq; pingitur, poena & liberatio. Tunc peccata
sunt ut coccinum, & ut uermiculus, Cum Dauid
sanguine filiorum conspergitur, sed rursus tunc can-
det ut nix, cum & fide accipit remissionem culpae,
& Deus tollit poenas. Quo in loco Esaïæ, cur uer-
miculum nominarit Propheta, non est obscurū, Nam
granum quod uocatur κόκκος βαφικῆς natum in
ilice, uertitur in uermiculum, quem cum Græci σκω-
δικῖον nominent, uocabulum inde mansit scharla-
cum. Sed placet uermiculi appellatio in eo loco, quia
reuera filius Dei talis uermiculus pro nobis factus
est, Cum in cruce suo cruore conspersus penderet,
& huius uermiculi similis fieri nos oportere sciamus.

Sed discrimen inter mortem filij dei, & nostras
crumnas teneamus, illius mors fuit ἄνατον & sa-
tisfactio pro nobis, Non tribuatur hic honos nostris
benefactis.

benefactis. In illo admirando consilio Dei de redem-
ptione generis humani, hic deprecator fuit pro no-
bis, hic fuit ἰκέτης, hic constitutus est μεσίτης.
Nec iudicatum est placari iustissimam iram Dei, Ce-
terorum hominum ullorum uirtutibus aut factis.
Hanc etiam sententiam quotidie in omni inuocatione
cogitemus, & hac nos consolatione sustentemus, non
nostra facta, sed filij Dei sacrificium Ἰησοῦ esse,
quo uere placatus sit aeternus pater, De nostris au-
tem afflictionibus alia doctrina tenenda est, Sunt
enim ærumnæ Ecclesiæ ἢ λύτῃα, sed aut τιμωρία,
aut δοκιμασία, aut μαστύρια, de quorum gene-
rum discrimine explicatio utilissima est, sed hic reci-
tari non potest.

Istos uero sycophantas in synodo Bononiensi
execremur, quod manifestissimæ ueritati in multis
articulis tenebras inducere et obscurare beneficia filij
Dei conantur. Ut autem post blasphemias pendente
in cruce filio Dei, uniuersa rerum natura tremotus
& alijs signis testificari de eo cepit, ita speremus iam
illius non synodi, sed ἀγορᾶς κοινῶν manifestas
blasphemias statim Deum ipsum refuta-
turum esse, quem ut Ecclesiam sibi aeternam
nam inter nos seruet, toto

pectore oro.

DIXI.

B

DECA

DECANVS COLLE
gij Facultatis Philo
sophicæ.

ETSI in tantis Germaniæ motibus in qua cer-
tum est hospitium esse Ecclesiæ Dei, horribiles
terrores nobis propositos esse cernimus, & multa
pericula interitum Ecclesiæ Dei, & literis minitan-
tur, tamen hac nos consolatione sustentemus, quod
promisit Deus, suæ gloriæ se non defuturum esse.
Propter nomen meum, inquit, remouebo furorem
meum, propter me, propter me faciam, ne mea glo-
ria blasphemis obruatur. Hanc promissionem & si-
miles insigamus animis, easq; ad nos ipsos pertinere
sciamus, tantisper donec ipsi studia ueræ doctrinæ
modeste colimus, & uera inuocatione, ueris gemi-
tibus petimus, ut nostri cœtus propter gloriam Dei
seruentur. Mecum igitur coniunctis uotis singuli o-
rate Deum, ne lucem doctrinæ inter nos extingui
sinat. Propter te æterne Deus, Pater Domini nostri
Iesu Christi, conditor humani generis & Ecclesiæ
tuæ, fons sapientiæ, propter tuam gloriam seruato
cœtus docentium, & discantium in hoc oppido, tu
guberna studia nostra, ut te uere celebrent, Tu se-
mina doctrinæ, quæ ipse sparsisti & excitasti foue-
to. Accen-

to. Accedant autem ad hanc precationem, diligenti-
tia regendorum morum, & discendi cura. Laudat
enim Deus nō ignauium seruum, sed negociantem, nec
ignauas preces exaudit, sed eorum uota, qui suo stu-
dio ostendunt, se uere appetere ea bona quorum men-
tionem faciunt. Et recte dictum est à Basilio,

μόνον δέλκον ἡδὲ θεῶ προσπαντᾷ.

Cum autem propter exanimam utile sit seruari
morem decernendorum graduum, duxi auditoribus
nostris uoluntatem Collegij nostri significandam
esse, nos honestis & doctrina mediocriter instructis,

petituris hoc tempore gradum Magisterij

Philosophici non desuturos esse. No-

mima igitur dent Decano hoc

triduo. ANNO.

M. D. LXVIII.

B 2

DECA=

DECANVS COLLE
gij Philosophici.

CRAS, Deo iuuante, in publico examine, eru-
ditio eorum, qui nunc testimonium de studijs
suis petunt, explorabitur. Cum autem inspicere stu-
dia iuuentutis honestissimum sit, oro & illos, quibus
gubernatio studiorum commendata est, & ceteros,
qui Philosophiam amant, ut ad id examen ueniant.
Etsi autem hi congressus tranquillis temporibus iu-
cundiores sunt, tamen cum sciamus Ecclesiam Dei
non interituram esse, non sunt exercitia doctrine
prorsus omittenda. Et aliqua dolorum leuatio est,
eruditorum sermonum de rebus optimis communi-
catio, quam si quis sua causa non expetit, tamen uir-
tus est uelle alijs hoc officij genere lenire mœsticiam.
Conspectus enim & oratio eorum, quorum similis
est fortuna, aliqua est leuatio dolorum, ut in illis dul-
cissimis uersibus dicitur.

γέρον γέροντι γλώττω ἡδίστην ἔχει
παῖς παιδί, ἢ γυναικὶ πρόσφορον γυμν.
Νοσῶντ' ἀπὸς νοσοῦντι ἢ γυν. Δυσπραξία
ληφθεῖς, ἐπωδ' ὅς ὅτι ἴδ' περὶ μεμῶ.

Deum

Dum autem æternum Pa-
trem domini nostri Iesu Christi
conditorem generis humani &
Ecclesiæ suæ oramus, ut & Eccle-
siam regat, & lucem doctrinæ
non sinat extinguere. Anno.

M. D. XLVIII. die
XIX. Januarij.

B ; DECA

DECANVS COLLE
gij Philosophici. lecto
ribus. S. D.

ECCLSI A Dei inter imperiorum tumultus, ut
cymba in fluctibus iactatur, ut sepe significant
imagines in Euangelio propositæ, & quæ sit causa
tantarum calamitatum generis humani, cœlestis do-
ctrina exponit. Cum autem inter ipsa pericula ser-
uet Deus Ecclesiam suam, nequaquam uult nos studia
doctrinæ abijcere propter temporum difficultates,
imo tunc & remedia a doctrina petere, & cogita-
tione promissionis diuinæ accendere uota iubet, &
uult maiore cura propagari doctrinam ut ad poste-
ros perueniat. Et pollicetur labores nostros non fo-
re inutiles, ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενός ἐν κυρίῳ,
q. d. Etiam si hominum iudicijs studia sunt intem-
pestiua & inutilia, tamen Deo curæ erit, ut sint salu-
taria. Cum igitur hæ ueræ causæ nos moucant, ne ex-
ercitia literaria omittamus, & constet de rebus op-
timis tradi doctrinam a nobis medicoicri diligentia,
scilicet perspicuam & incorruptam sententiam cœ-
lestis doctrinæ & Philosophiam, speramus bonos
uiros probaturos esse hanc nostram sedulitatem. De-
um certe uotis ardentibus oramus, & ut seruet Ec-
clesiam

clesiam suam, & ut medeatur communibus miserijs.
Rectius est autem in his tantis calamitatibus a Deo
opem petere, & cogitatione doctrinae dolores lenire,
quam uel irasci Deo & maledicere hominibus, uel
abiectis doctrinae studijs frustra tumultuari, & cum
mulare publica & priuata mala, cum quidem & sa-
pientes uiri apud Ethnicos docuerint arte ferendas
esse res aduersas, ne maiora mala accersat indignatio,
iuxta hos uersiculos.

Ἥξι μὴ θεομάχα, μηδὲ προσάγου πρᾶγματι
χαιμῶνας ἑτέροισ. τούσδ' ἀναγκάσιους φέρε.

Itaq; quod faustum & scelix sit Deo iuuante
proximo die septimo Februarij testimonia studiorum
tribuemus aliquot honestis uiris, eisq; usitato more de
cernemus gradum Magisterij Philosophici, ac Deum
oramus, ut & horum studia, & nos & Ecclesiam
huius oppidi clementer regat, & custodiat hæc tu-
guriola in quibus & doctrina propagatur, & uota
offeruntur filio, Domino nostro Iesu Christo cruci-
fixo pro nobis & resuscitato, ut ipse cum sit ἡκέτης
ἡξὶ μεσίτης pro nobis perferat ea ad æternam pa-
trem, ut in nostro cœtu etiam colligatur, &
conseruetur uera Ecclesia.

Die Februarij V.

Anno, D. XLVIII.

2
f

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Am. D. M. VII.
Die 15. d. V.

31 02438 1 031

BLB

Badische Landesbibliothek
Karlsruhe

QVES
LIBEL
S
DEVITA
ET